

Leven als Hollander in Frankrijk!

Wonen in Frankrijk. Voor velen een droom, voor sommigen werkelijkheid. Drie Nederlandse vrouwen vertellen hoe het is om daadwerkelijk voet op Franse bodem te zetten én te houden. Want emigreren naar Frankrijk betekent sowieso keuzes maken en je flink aanpassen. ▶

“We verhuisden van bruisend Amsterdam naar het rustieke Franse platteland.”

Eva van Dorst-Smit.

Eva met haar dochtertje op haar terras.

‘Twee banen opgeven en kleine kinderen meesleuren in een onzeker plan... We leken wel gek!’

Eva

van Dorst-Smit (38) is getrouwd met Maarten, moeder van twee jonge kinderen en woont sinds 2011 in Loir-et-Cher. Ze is mede-eigenaar van een handel in Franse brocante en partner bij een reclame-adviesbureau.

“Sinds ik me kan herinneren stoeiden Maarten en ik al met het idee om ooit iets samen te starten. Zeker Maarten is een zelfstandig ondernemer in hart en nieren. Frankrijk is altijd een rode draad geweest in de familie. Mijn vader is er opgegroeid, mijn schoonouders woonden er enkele jaren en mijn ouders keerden er op latere leeftijd terug. Die Franse impulsen leidden tot een passie voor Franse brocante, zowel bij Maarten als bij mij. Tijdens Franse reisjes propten we de achterbak vol met meubels en knapten ze in Nederland op, hobbymatig. Na het plotselinge overlijden van mijn moeder was ik doordrongen van het feit: het leven is kostbaar, stel niks uit.

De droom om iets samen te starten en de liefde voor Franse brocante kregen een boost. Ons huis in Amsterdam zetten we te koop en een jaar later streken we neer in een leegstaand huisje op het terrein van een familielid.

Dat klinkt gemakkelijk, maar er gingen heel wat twijfels door mij heen. Op ons afscheidsfeestje stierf ik duizend doden. We leken wel gék! Twee goede banen opgeven (ik als eindredacteur en Maarten als marketingmanager) en twee kleine kinderen meesleuren (van 5 en 2 jaar) in een vrij onzeker en ietwat onbezonnen plan. Maar we zetten toch door. Ik prentte me in: nu zijn de kinderen nog jong en in het ergste geval hebben we een jaar sabbatical.”

Afkicken van de drukte

“Van bruisend Amsterdam naar rustiek Frans platteland. Het was tijdelijk afkicken van internet en mobiel bereik. We moesten opnieuw onze draai vinden als stel, de kinderen begeleiden naar een Frans dorps-schooltje, bedrijven uit de grond stampen, de Franse bureaucratie bevechten, vrienden maken en ons de taal eigen maken. Maar dat alles leverde wel leuke anekdotes op. En als schrijfster kon ik het niet laten die te vangen in korte verhalen. En na een

jaar werd mijn eerste boek, *Croissantje pindakaas, een Nederlands gezin in Frankrijk*, uitgegeven. De titel lag voor het oprapen. Onze peuter vroeg destijds altijd: ‘Mama, mag ik een croissantje pindakaas?’ Als dat geen Frans-Nederlandse combi is!”

Hand- en denkwerk

“In het begin bleef Maartens netwerk hem bevragen om de marketingwerkzaamheden voort te zetten. Dat sloeg hij uiteraard niet af. En het schrijven van artikelen voor Nederlandse bladen kwam voor mij onverwacht goed van de grond. Dit alles doen we naast het opknappen van de brocante in ons atelier. Zodoende ontsproten er twee verschillende bedrijven naast elkaar: onze handel in Franse brocante, antiek en industriële items én een eigen reclame-adviesbureau. Een ideale afwisseling tussen hand- en denkwerk, al zeg ik het zelf. Als ik de hele ochtend heb staan schuren en verven vind ik het prima om ’s middags ons kantoor in te stappen om een reportage te schrijven.”

Familie op afstand

“Het op afstand zetten van familie en vrienden is een prijs die we betalen. Mijn zus is mij dierbaar. Nu we recent ook onze

vader hebben verloren, koester ik haar nog meer. Maar met 719 kilometer tussen ons in is dat niet makkelijk. Als we onze schoonfamilie en vrienden willen zien, moeten we veel meer plannen dan voorheen. Geen spontane bezoeken meer. Dat is jammer. Moderne media zijn hierin wel een hulpmiddel. Appen, mailen, facetimes: het is gelukkig niet meer emigreren zoals in de jaren vijftig. Maar het vervangt uiteraard niet het échte samenzijn. In de warme maanden ontvangen we veel bezoek. De winters zijn stiller. Het is een ander ritme en een andere omgangsvorm dan in Amsterdam, maar het went. We focussen ons een dik half jaar keihard op onze bedrijven en in het voorjaar en de zomer stellen we ons meer open voor bezoek en plezier.”

Veel voldoening

“De kans dat een emigratie stukloopt, vind ik enorm groot. Financieel, relationeel, cultureel, op alle vlakken word je uitgedaagd. Maar wij plukken er inmiddels de vruchten van. Als stel zijn we goed op elkaar ingewerkt. De kinderen spreken vloeiend Frans en voelen zich thuis. We hebben Franse vrienden en hebben leren omgaan met het missen van onze dier-

baren. Zo hebben mijn zus en ik afgesproken om elke zes weken de trein te pakken. Dat is zo fijn!

Voor de toekomst zie ik een eigen huis. We zijn er al mee bezig. Hier willen we de wortels in de grond steken en de bedrijven doorontwikkelen. Zelfs Franse opdrachtgevers kloppen nu bij ons aan voor reclamewerkzaamheden, dus de vijver wordt groter. Sinds een jaar geef ik knutselstages aan kinderen tussen de vijf en tien jaar. Dat hoop ik op reguliere basis voort te zetten in het dorpje waar we gaan wonen, in Saint-Georges-sur-Cher, vlak bij Château Chenonceau. Onze bedrijven lopen goed. Verscheidene interieurwinkels in Nederland behoren tot ons klantenbestand. De telefoon gaat dagelijks met verzoeken voor industriële, antieke of brocante meubels. Soms zien we onze ‘meubeljuweeltjes’ zelfs terug in woon- en interieurbladen. Dat geeft veel voldoening. We geven de brocante een *seconde vie*. Ze krijgen een tweede leven in Nederland, net als wij, maar dan zijn wij in Frankrijk opnieuw begonnen. Onze winkel in Kerk-Avezaath, een samenwerkingsverband genaamd Decorage & Decoratiehandel HJ, loopt ook nog eens goed. Kortom: *ça va bien!*” ▶

Eva's ervaringen

Het fijnst: “De frisse lucht als ik diep inademen, het Franse licht, de vergezichten als ik door de glooiende wijngaarden rijd of koffiedrink op mijn buitenbankje, de ruimte en creativiteit van zelfstandig ondernemen.”

Minst leuk: “De Franse bureaucratie en het gebrek aan ondernemerschap.

Probeer maar eens een offerte aan te vragen. Of een voertuig in te voeren. En het missen van dierbaren.”

Tip: “Probeer het eerst drie jaar. Niet meteen kopen. De kans is groot dat je of niet aardt of heimwee krijgt. Na drie jaar kun je de slagingskans beter overzien.”

Een vaart vlak bij Honorines huis.

Honorine en Derk-Jan.

“De tuin van ons huis.”

‘Het huis stond al dertig jaar leeg. Alsof het altijd al op ons had gewacht’

Honorine

van Citters (45) is getrouwd met Derk-Jan en woont sinds 1998 in de Bourgogne. Ze ontwikkelt sociaal-culturele projecten voor kinderen.

“Deze emigratie is ons een beetje ‘overkomen’! Vrienden beweerden dat de Morvan echt iets voor ons zou zijn: een streek met ruimte, glooiend landschap en huizen die nog in hun originele staat verkeren. Nieuwsgierig geworden, reden we in onze Peugeot 403 - met tentje achterin - de streek door. Het was vreselijk slecht weer. Noodgedwongen klopten we aan bij vrienden van vrienden voor onderdak. En wát voor onderdak. Deze originele hoeve was meteen een trigger. Zoiets wilden wij ook! Als vakantiehuisje.”

Géén Hollanders

“Tijdens de huizentocht is onze eerste ‘liefde’ helaas aan ons ontglipt. Ik weet nog goed dat we in een café de aankoop probeerden te sluiten. Het bedrag schreef mijn vader op een bierviltje. Plots trok de verkopende makelaar zich terug. Er lag een hoger bod. Weg droomhuis! De zoektocht zetten we voort en we stuitten op ons huidige huis. Het domein had ons onmiddellijk

een déjà-vugevoel gegeven. Het stond al dertig jaar leeg en Derk-Jan en ik waren zelf toen ook dertig. Alsof het huis altijd al op ons had gewacht! Na een erfenis had ik een bedrag dat de aanschaf van een vakantiehuisje mogelijk maakte, maar het was niet voldoende voor een volwaardig woonhuis als dit. Gelukkig was Derk-Jans familie bereid ons een lening te bieden. De eigenaresse was lastig: ‘Géén Hollanders!’ riep ze. Maar toen we haar konden overtuigen van onze restauratieplannen ging ze overstag. We werden de trotse eigenaren van een grote vakantieboerderij.”

Proefjaar

“We reden zo vaak als we konden naar Frankrijk. Wonen en freelance werken in Haarlem en dan weer klussen in Frankrijk. De freelance opdrachten boden de financiële basis om de boerderij op te knappen. Zo ontwikkelde ik voor musea educatieve culturele programma’s en kinderateliers. Derk-Jan werkte als freelance grafisch vormgever en had daarnaast een website met een digitaal ‘geluidsmuseum’. Maar het klusproject was te groot om eraan te doen. Als je een domein een ziel wilt inblazen, moet je er eigenlijk fulltime wonen.

Zeker met mijn wens om een biologische moestuin aan te leggen, werd emigreren onvermijdelijk. Plantjes verzorgen op afstand, dat kan natuurlijk niet. In 2001 draaiden we een proefjaar: zouden we hier continu kunnen wonen? Het was een gigantisch koude winter, waarbij we water uit de put moesten opwarmen omdat alle leidingen waren bevroren. Na dit jaar te hebben doorstaan, concludeerden we: dan zijn we mans genoeg om hier te wonen. We draaiden alles 180 graden om: wonen in Frankrijk en af en toe werken in Nederland. De Nederlandse opdrachten moesten net genoeg zijn om van te leven en te klussen. Kamertje voor kamertje. Sowieso is het leven hier minder duur. De stadse verleidingen van een filmpje of terrasje pakken, nieuwe kleren kopen, een snelle hap Chinees, ze zijn er niet. We kondigden datzelfde jaar onze Franse bruiloft aan. Met vijftig Nederlandse vrienden en dorpsbewoners was dit de officiële start van ons Franse woonplek.”

Franse initiatieven

“In de jaren die volgden verschoof mijn rol als freelancer in Nederland van adviseur naar begeleider en uiteindelijk hield het

op. Gelijktijdig ontstonden er Franse initiatieven. Zo startte ik in 2006 met freelance werk voor de kunststichting Artissimôme. Ik organiseer kunstateliers voor de kinderen in de buitenwijken van Nevers en sociale centra door de hele Nièvre. Ook genereert onze gîte een leuke bijverdiensite. Derk-Jan zette zijn digitale geluidsmuseum om in een bezoekersruimte. Waar voorheen koeien stonden, staan nu vreemdsoortige geluidsobjecten die kinderen inspireren tijdens mijn kunstateliers. Daarnaast maakt hij voor de plaatselijke middenstand kunstzinnige letters van hout en staal, die de gevels versieren van cafés, winkels en theatervoorstellingen.”

(Her)waarderen

“Als mijn vriendinnen overkomen, praten we honderduit over onze levens. Verschillende stellingen gaan over tafel, zoals ‘Als ik in Nederland was gebleven had ik mijn carrière voortgezet en meer geld verdiend dan nu’. Zo’n inzicht is soms confronterend. Maar mijn vriendinnen wijzen me dan op hun perspectief: ‘Honorine, jij doet alles waar wij geen tijd voor hebben, de moestuin, jam maken, verantwoord koken.’ Dat soort gesprekken hebben mij

geholpen om mijn keuze om te emigreren ‘opnieuw’ te bekijken en te (her)waarderen. Dat is af en toe nodig. Teruggaan naar je keuze, kijken wat het je wél brengt, en dan kun je weer door.” We hebben nu ons eigen ‘speelterrein’ gecreëerd. De moestuin, het geluidsmuseum, de gîte. In Nederland verdienden we meer en lieten we alles voor ons doen. Nu verdienen we minder en doen we alles zelf. Voor ons zijn het Franse platteland en deze manier van leven dé drijfveren. Het zijn ook de enige drijfveren, anders red je het hier niet. Je bent hier erg op jezelf teruggeworpen en alle seizoenen zijn intens. Voor mij zijn die seizoenswisselingen ide-

aal om te mediteren en weer op te laden.”

Ideaalbeeld

“Jarenlang hebben we geklust. Nu ontstaat er meer tijd voor onze artistieke werkzaamheden. Ik wil met de stichting meer gaan samenwerken met andere kunstenaars. Voor de toekomst is mijn ideaalbeeld dat alles zich in en op ons terrein afspeelt. Wij hebben zo veel ruimte, dat we die ruimte heel graag delen met mensen die rust of inspiratie zoeken. Of we hier oud worden? Terug naar Nederland wordt het zeker niet. Hoewel... Misschien ooit een huisje aan zee?” ▶

www.gitedemonceaux.fr

Honorines ervaringen

Het fijnst: “Hier zijn nergens snelwegen en heerst echte stilte. De eerste stad ligt op minstens een uur rijden. In Nederland is elke horizon verstoord.”

Minst leuk: “Alcoholisme is een probleem. Binnen een kleine commune, zoals hier, is dat best confronterend.”

Tip: “Behoud een evenwicht tussen enerzijds aanpassen én anderzijds jezelf blijven. Als Nederlandse wil ik niet elke middag aan de wijn. En ik ben ook nog eens vegetariër. Omdat ik Nederlands ben, wordt dat makkelijker geaccepteerd. Profiteer van die ‘buitenlandse’ status.”

“Ons huis in Seigy.”

Miguel en Joost.

‘Ik wil graag het beste van twee werelden vasthouden’

Miguela

van der Does de Willebois (54) is moeder van vier volwassen zoons en woont in Loir-et-Cher. Samen met haar man Joost runt ze daar een eigen wijnbedrijf.

“Voor Shell werden Joost en ik in onze twintiger jaren uitgezonden naar de Franse gebiedsdelen. We woonden jarenlang in Parijs, Bordeaux en Guadeloupe. Onze eerste drie zoons zijn dan ook geboren op Franse bodem. Zoon nummer vier in Nederland, maar zijn verjaardag is dan wel weer op 14 juli: de Franse nationale feestdag! Dat we zijn vergroeid met Frankrijk is dus logisch. In Bordeaux, omringd door wijnkastelen, nam de jongensdroom van Joost een ware vlucht: ooit wilde hij een wijndomein bestieren. Hij ging hiervoor naar de wijnfaculteit in Bordeaux. Terug in Nederland misten we de Franse invloeden, zoals het lekker lang tafelen, de taal en onze Franse vriendschappen. We besloten een vakantiehuisje in de Loirestreek te kopen. Daar, pal naast de wijngaarden, genoten we in de vakanties van het Franse leven. Maar die jongensdroom blééf. Toen we in 2004 de kans kregen elf hectare wijnstokken aan te kopen, was de geest uit de spreekwoorde-

lijke (wijn)fles. Met een paar studievrienden als aandeelhouders en een ervaren Franse oenoloog vormden we een ambitieus team. ‘Villebois’ was geboren!”

Bijna fulltime emigreren

“Villebois produceert inmiddels tegen de één miljoen flessen per jaar, met vijf verschillende varianten van de Sauvignon Blanc uit de Centre Loire: Sancerre, Pouilly Fumé, Prestige, Sauvignon Blanc en de Petit Villebois en een Cremant de Loire. Trots zijn we op de internationale prijzen die de wijnen elk jaar hebben gewonnen. Ze gaan de hele wereld over. Nu liggen de wijnen sinds twee jaar bij alle Jumbo-filialen. Het is keihard werken. De tijd die ik in Frankrijk doorbreng is met de groei van het wijnbedrijf sterk toegenomen. Zeker de helft van het jaar verblijven we in ons huis in Seigy. Het is – naast ons stadshuis in Den Haag – ons tweede huis. Maar de beslissing om bijna ‘fulltime’ te emigreren komt steeds dichterbij. In Frankrijk is het heel belangrijk om persoonlijke contacten te onderhouden, echt ter plaatse zijn. Emigreren is voor mij best een grote stap, want ik ben er graag voor mijn vier jongens in Nederland, zodat ze

altijd even kunnen binnenvallen. En mijn sociale leven in Den Haag wil ik natuurlijk ook niet missen. Bedrijfsmatig is het echter noodzakelijk nog meer tijd in Frankrijk door te brengen.

Mijn familie en vrienden bemerken mijn tweestrijd. Ik heb gewoonweg minder tijd dan vroeger. Omdat ik op mijn 48ste een nieuwe start heb gemaakt, kan ik mijn aandacht minder goed verdelen. Ze vinden mij ‘zakelijker’ geworden. Maar ons wijnvak vereist focus en professionaliteit. Anders waren we niet zo ver gekomen. Ik merk weleens dat die instelling niet altijd wordt begrepen. Maar als ik iets doe, wil ik het goed doen.”

Handtekening

“Frankrijk is enorm lastig als het gaat om administratieve regelgeving. Laatst reden we bijvoorbeeld naar Frankrijk toen ik plotseling werd gebeld door de verantwoordelijke bij de fabriek waar de flessen worden gebotteld en geëtiketteerd. Er bleken 22.000 achteretiketten te ontbreken en maandag waren wij aan de beurt. Deze periode is spitsuur, de nieuwe oogst wordt door iedereen ongeveer gelijktijdig gebotteld. Wat bleek nu? Er ontbrak een hand-

Miguela’s ervaringen

Het fijnst: “Het duurt wat langer voordat je vriendschappen sluit, maar als je ze eenmaal hebt, is men in Frankrijk heel loyaal.”

Minst leuk: “Als het tegenzit, zoals tijdens de kraamtijd van onze eerste, is familie ver weg. Frankrijk is dan toch een stuk minder vertrouwd en de medische hulp anders. Dan kun je je soms best eenzaam voelen.”

Tip: “Begin met de Franse taal en verdiep je in de cultuur. Waarom zit men zo veel om de tafel, is men zo beleefd en formeel? Leef je in! Heel belangrijk ook: heb géén haast en zeg altijd *bonjour* of *bonne journee*. Verdiep je in de Franse administratie en regelgeving en heb heel veel geduld.”

tekening onder een formulier dat ik weken ervoor over de fax had gestuurd. Onze hele productie van duizenden flessen dreigde te stagneren. Denk maar niet dat je dan vanuit je auto kunt improviseren. De handtekening moet en zal over de fax verstuurd moeten worden. Door mijn jarenlange contact met de drukker kwam het dit keer gelukkig goed. Want ook dat is Frankrijk; heb je een goede relatie opgebouwd, dan kan er een hoop goed komen. Een tip: wees altijd beleefd.”

Franse codes

“Ook mijn eerste jaren in Frankrijk, zeker in Parijs, waren niet altijd gemakkelijk. De sociale codes kende ik niet. En de taal beheerste ik nog niet voldoende. Zo herinner ik mij een diner bij ons thuis, waar ik stond te zweten in de keuken. Fransen hechten sterk aan lekker eten, dat wist ik. Dus sloofde ik mij in uit, krampachtig, en met veel te ingewikkelde gangen. Maar eigenlijk sloeg ik de plank totaal mis. ‘*C’est bon,*’ zeiden ze. Nou, dat betekent op een beleefde manier eigenlijk ‘niet best’. Het draait namelijk meer om de kwaliteit van de ingrediënten, dan alle toeters en bellen. Een goede rosbief van de slager met een

lekkere gratin is eigenlijk genoeg. Nog zo’n voorbeeld van Franse codes en omgangsvormen, dat ik ontdekte tijdens de verbouwing van ons huis. Ik corrigeerde de schilder in de kleurkeuze van de muurverf. Het mocht wat mij betreft iets meer roze. De schilder antwoordde: ‘Ik moet even toestemming vragen aan mijn baas.’ Terwijl ik nota bene de opdrachtgever was! Dat soort eigenaardigheden blijven me verbazen.”

Beste van twee werelden

“Als aandeelhouder en eigenaar zijn mijn dagen gevuld met veel werkzaamheden. Ik neem orders aan, regel wijnbeurzen en onderhoud klantenrelaties. Voor de toekomst laat het zich dus aanzien dat Joost en ik nog meer tijd in Frankrijk zullen zijn. We starten zelfs met een rodewijnlijn. Maar ‘het beste van twee werelden’ hoop ik wel vast te houden: de gezelligheid van Nederland enerzijds en ons Franse wijnbedrijf met de wisselende seizoenen en ruimte van Frankrijk anderzijds.” ■